

Giriş

İzci ünitelerinden bando mızıka takımlarının oluşturulması ile ilgili örnekler olsa da, Türkiye İzcileri arasında boru komutlarının açık alan etkinliklerinde kullanımı fazlaca yaygın değildir. Oysa boru komutları açık alan için düdük ve kol komutlarına nispetle birçok avantajı getirecek, Türk izciliğine renk katacaktır. Bu avantajlar şöyle sıralanabilir:

- Uygun bir boru hiç şüphesiz düdükten daha yüksek ses üretir ve daha uzaklardan duyulabilir.
- Boru komutları hem borazan hem de izciler için müzikal zekayı güçlendirici bir çalışmadır.
- Komutla ilgili ruh halini ve heyecanı ifade eden boru komutları, izcilere motivasyon verici niteliktedir.
- Türk ordusunda asırlardır kullanılmakta olan boru, 20.yüzyıl Osmanlı ordusunda batılı tarzda ve Atatürk'ün bizzat kumanda ettiği kurtuluş savaşımızda da modern usullerle kullanılmıştır. Bu geleneğin hatırasına, borunun izciler tarafından kullanılması pek yakışır.

Borunun Takdimi

Genellikle pirinç veya kemikten yapılan, dudak basıncıyla bir dizi harmonik sesin üretilmesini mümkün kılan müzik aletine “boru” denir. İngilizce “bugle” kelimesinin karşılığıdır. Trompet, trombon, fransız borusu ve benzeri skalalı müzik aletlerinden farkı, boruda notaları üretmek için sadece dudak basıncının kullanılmasıdır. Boru kelimesi farsça “-an” ekini alarak, icracıyı ifade etmek için “borazan” kelimesi türetilmiştir ve anlamı “boru çalan” demektir. Borazan kelimesi, enstruman olarak kullanılan “boru” sözcüğüyle sık sık karıştırılır.

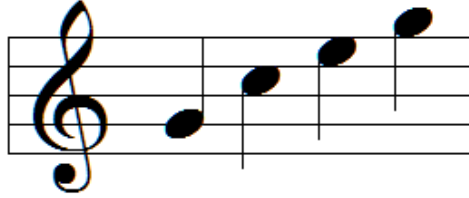
Boru tek boğumla kıvrılarak dar bir alana sığdırılan uzun bir tüpten oluşur. Tüpün uzunluğu borunun ana sesini tayin eder. Sesin oluşması borunun içindeki hava sütununun harmonik frekanslarda rezonansa gelmesi sonucunda gerçekleşir. Genişleyerek sesin yükseltildiği uç bölüme kalak adı verilir. Dudaklarla titreşimin yaratıldığı diğer uçta ise ağızlık yer alır. Ağızlık çıkarılabilir tipte veya sabit olabilir. Metal veya plastikten mamul, çıkarılabilir ağızlıklar gerektiğinde temizlenebilmeleri açısından daha kullanışlıdır.

Boru farklı dudak pozisyonları ile üretilen bir dizi harmonik ses üretir. Bir ana sesin major harmoniklerini içeren dizi, borunun kalitesine,

borazanın yeteneğine göre en az 3 notadan oluşur, 6-8 notaya kadar çıkabilir. Boru komutları her zaman klasik müzik notasyonu ile ve do major dizisine göre yazılır. Çalınacak olan borunun ana sesi do olmasa bile nota okurken bu notasyon takip edilir. Gerçekten de piyasada domajor boruların yanı sıra sol major ve re major borulara da çok sık rastlanmaktadır. Dahası ülkemizde çocuk bandoları için üretilen boruların akortları çok kaliteli olmamakta, bunu da boru takımlarının unison olmayan kirliliğinden anlayabilmekteyiz.

Borunun dizisine adını veren ana ses olan do notası pratikte elde edilemeyecek kadar alt perdededir, ancak bir üst oktavı olan ince do notası, boru komutlarının karar sesi olarak sıklıkla kullanılmaktadır. İzcilikte kullanılacak boru komutları en fazla dört sestten oluşmaktadır. Bunlar ana ses olan do'nun beşli, oktav, ikinci üçlü ve ikinci beşli olan sol, ince do, ince mi ve ince sol notalarıdır. İlk üçlü aralık olan kalın mi notası izcilikte kullanılmaz, ancak ikinci üçlü olan ince mi notası sıkça kullanılır. Boru komutlarının karar sesi genellikle ana sesin oktavı olan do notasıdır.

Kolay taşınabilmesi için piyasada "izci borusu" diye isimlendirilen kısa boylu modeller tercih edilebilir. Öte yandan "bando borusu" veya "iskoç borusu" diye adlandırılan uzun boylu modellerin ses gücü genellikle daha fazla olur. Metal ağızlıklı borular kolay çalınabilirliği ve ses kalitesi açısından tercih gören modellerdir. Bando boruları ile beraber verilen veya sonradan bulunan yaklaşık 3-4 metrelik ip borunun üst kısmına sarılarak sağlamlığı artırılır. Bu ip estetik olarak boruyu güzelleştirir, tutulmasını kolaylaştırır ve izciler için gerektiğinde kullanılabilecek bir ip rezervidir.

Boru kişisel bir eşyadır, borazan'ın borusuna iyi bakması, temiz tutması, başkalarına kullandırmaması gerekmektedir. Borazan borusuyla özdeşleşir, her zaman yanında taşır. Törenlerde borusuyla "rahat" ve "hazır ol" duruşlarını bilir. Rahat duruşunda sağ ayak sabit, ayaklar arasında 30cm aralık varken, boru sol elde kalak ile ön böğüm arasından tutulur. Kalak önde ve boru kısmen sol kolun altında kalacak şekilde beklenir. Hazır olma geçilirken sol ayak sağ ayağın yanına çekilirken boru sağ elle üstten kavranır. Kalak sağ başağa bakacak şekilde boru yatay konumda tutulur. Çalma pozisyonunda boru her zaman üst böğümden kavranır.

Boru'nun Üflenmesi

Boru gövdesinden kavranarak yatay veya hafifçe yukarı pozisyonda tutulur. Dudaklar birbirine sıkıca kenetlenip borunun ağızlığına yerleştirilir. Dudak şekli "p" harfini söyler gibidir. Ses dudakların titreştirilmesiyle

oluşur ve boru boyunca rezonansa girererek kalak bölümünde yükseltilir. Dudaklar ne kadar gergin olursa ses o kadar net çıkar ve doğuşkanların üretilmesi o kadar kolaylaşır. Piyasadaki boruların çoğu çocuklar için üretilmiştir, ağızlıkları küçük ve ses çıkarması kolaydır. Liderler bu borularda biraz zorlanabilirler, ancak izciler daha kolay çalar. Boru ile ilk denemelerde başarısız olunabilir, çirkin ve komik sesler çıkabilir; ancak vazgeçilmemelidir. Normal bir çocuk için boruyu üfleyebilme süresi (vazgeçip bırakmazsa) en fazla 15 dakikadır. Liderler bu konuda destekleyici olmalıdır. Boru kolay bir enstrumandır. “Gerçek başarısızlık denememektir”. *Sir Baden Powell*